

Amsterdam, 16 maart 2018

Aan het college van B&W
 Leden van de gemeenteraad

Van: Buro Jansen & Janssen
 R. van Amersfoort
 Postbus 10591
 1001EN Amsterdam

Geachte Mw./Dhr.,

Met het oog op het referendum en de invoering van de WIV 2017 dit voorjaar vragen wij uw aandacht voor het feit dat de invoering van de nieuwe WIV voor uw gemeente allerlei implicaties kan hebben.

Als gemeente dient u nationale wetgeving te volgen tenzij deze op gespannen voet staat met internationale wet- en verdragsbepalingen aangaande burger- en mensenrechten. Deze specifiek geformuleerde rechten hebben direct betrekking op lokale bestuursniveaus en daarom verzoeken wij u om de Wet op de Inlichtingen-en veiligheidsdiensten (WIV 2017) (<https://respubca.home.xs4all.nl/pdf/wiv2017.pdf>) op de agenda van de gemeenteraad te zetten ter behandeling.

Wij verzoeken u naast het agenderen en behandelen van de WIV 2017 ook de bij de gemeente werkzame ambtenaren te wijzen op het belang van uiterste terughoudendheid bij verzoeken om inlichtingen van IVD's (Inlichtingen en Veiligheidsdiensten) en hen expliciet te wijzen op het feit dat verstrekken van persoonsgegevens als dit gaat om onverdachte burgers een ernstige inbreuk is op de privacy van inwoners en bezoekers van uw gemeente en mogelijk strijdig met internationale mensenrechtenverdragen.

Wij verzoeken u deze brief en bijlage aan de gemeenteraadsleden toe te sturen.

Omdat de WIV 2017 ziet op de bevoegdheden van de nationale inlichtingen-en veiligheidsdiensten ligt het lang niet voor iedereen die betrokken is bij het lokaal bestuur voor de hand dat deze wetgeving zodra hij in werking treedt ook van belang is voor het functioneren van gemeentelijke diensten en handelen van gemeenteambtenaren.

Vandaar dat wij in deze een aantal relevante aspecten uit deze wet, die wij in dit verband van belang achten, onder uw aandacht willen brengen.

1. Gemeenteambtenaren of derden die in samenwerkingsverbanden werken samen met gemeenteambtenaren kunnen door AIVD en MIVD geworven worden als informant.

Toelichting

De inlichtingendiensten (AIVD en MIVD) mogen informanten werven die toegang

hebben tot geautomatiseerde bestanden met gegevens over de burger waar u een zorgplicht voor heeft. Dat kan als consequentie hebben dat dergelijke bestanden aan de diensten worden verstrekt of zelfs dat informanten de diensten 24/7 toegang verlenen tot het tappen van geautomatiseerde bestanden. Dat kan zonder medeweten van B&W, gemeenteraad en gemeentelijke diensten.

Dergelijke informanten kunnen onder druk worden gezet door de inlichtingendiensten. De diensten zeggen dat hun contact met de betreffende ambtenaren vertrouwelijk is, zodat de ambtenaar geen leidinggevende of vertrouwenspersoon kan raadplegen wat de juiste weg is in dit soort zaken. Daarnaast betekent vertrouwelijkheid dat de ambtenaren chantabel kunnen worden. Zij 'praten' met de diensten, maar melden dit niet bij de gemeente.

Deze complexe situatie kan gevolgen hebben voor de positie van de ambtenaar en het functioneren van hem of haar. Het ter beschikking stellen van geautomatiseerde bestanden van de gemeente aan de inlichtingendiensten kan, naast de directe gevolgen voor burgers dus ook gevolgen hebben voor de ambtenaren zelf en daarmee ook voor de gemeente.

Het is belangrijk dat de gemeenteraad hiervan op de hoogte wordt gesteld.

2. Een belangrijk aspect van de nieuwe WIV is de Onderzoeks Opdrachtgerichte interceptie (OOG interceptie), in het algemeen uit te leggen als de bevoegdheid tot bulk interceptie. Bij bulk interceptie kan de communicatie van een groot aantal mensen worden onderschept. Het gaat dan niet alleen om de zogenaamde targets (de doelwitten) van de inlichtingendiensten, maar ook van personen en organisaties die geen doelwit vormen van de diensten.

Toelichting

Gemeenten worden niet ingelicht als deze bevoegdheid wordt ingezet op de communicatie van inwoners en/of bezoekers binnen de gemeentegrens. Gemeenten worden ook niet ingelicht bij specifieke actie van de Nationale Politie, maar bij de politie gaat het om specifieke acties. Bij grootschalige controle van de politie wordt de gemeente wel degelijk op de hoogte gesteld. Inlichtingendiensten hoeven de gemeenten over bulk interceptie niet in te lichten.

Misschien is dat logisch in het kader van terrorismebestrijding, maar de gemeente heeft wel een zorgplicht voor hun inwoners en die bulk interceptie kan op gespannen voet staan met die zorgplicht. Hoe verhoudt zich bijvoorbeeld het beschikbaar stellen van gratis toegankelijke Wifi netwerken tot het feit dat persoonlijke informatie van inwoners en bezoekers van uw gemeente verzeild kunnen raken in ongericht aftappen van de datacommunicatie door de inlichtingendiensten. Welke informatie verschaft de gemeente als het gaat om die gratis Wifi bijvoorbeeld. Moet u burgers niet wijzen op het feit dat u geen zicht op bulk interceptie heeft?

3. De Wiv 2017 geeft de geheime diensten de bevoegdheid tot het 'hacken van derden', inhoudende dat er via iedere mogelijke internetverbinding van totaal niet verdachte personen geprobeerd mag worden om informatie te verkrijgen over verdachte personen of groepen.

Toelichting

Gemeentelijke diensten gaan steeds meer over tot het digitaal communiceren met de burger en hebben steeds meer taken op zich gekregen die contact met burgers op allerlei gebied noodzakelijk maken.

Het is van belang te beseffen dat met de invoering van de WIV 2017 dit in principe kan leiden tot de mogelijkheid dat de inlichtingendiensten digitale apparatuur van de gemeente en gemeenteamttenaren kunnen hacken om toegang te krijgen tot apparatuur van bewoners van uw gemeente.

Als bij dit 'hacken van derden' inlichtingendiensten zich via een gemeente functionaris toegang kunnen proberen te verschaffen tot apparatuur van zogenaamde targets van de inlichtingendiensten komt de zorgplicht van het lokaal bestuur - gehouden aan vooral het EVRM artikel 8 - in botsing met het respecteren van de nationale wetgeving die deze fundamentele mensenrechten ter zijde schuift.

4. Naast het gebruik van informanten zullen de inlichtingendiensten proberen directe toegang tot geautomatiseerde bestanden te verkrijgen via officiële kanalen. Ook hier is de vraag opportuun of het verlenen van zulke directe toegang niet op gespannen voet staat met de wetgeving ter bescherming van de privacy van de inwoners van uw gemeente, met de zorgplicht alsook met het belang van vertrouwen dat inwoners van uw gemeente in hun bestuur moeten kunnen stellen.

Dit zijn slechts enkele van de aspecten die een rol gaan spelen bij de nieuwe WIV en waar uw gemeente op voorbereid dient te zijn. Vandaar dat wij u deze punten onder de aandacht brengen met het formele verzoek om de WIV 2017, vooral wat betreft de wijzigingen die deze heeft ondergaan ten opzichte van de huidig geldende WIV 2002, zowel in de gemeenteraad te behandelen als mee te nemen in uw aansturing van het ambtenarenapparaat.

Het verzoek zal u wellicht verbazen aangezien het werk van de inlichtingendiensten zich doorgaans buiten het zicht van de gemeente afspeelt en daarvan op verre afstand lijkt te staan. Maar zoals we met bovenstaande punten hebben hopen duidelijk te maken komt dat heel anders te liggen met de WIV 2017. Daarbij dient ook opgemerkt te worden dat u er op voorbereid dient te zijn dat inwoners en bezoekers van uw gemeente zich tot u zullen wenden als bijvoorbeeld blijkt dat het OOG interceptie in uw gemeente wordt ingezet of de communicatie met gemeentelijke instanties/ambtenaren in handen blijkt te zijn gekomen van nationale of internationale inlichtingendiensten.

Wij vinden het belangrijk dat u zich in deze materie verdiept en hierover een standpunt inneemt. Jurisprudentie van de Raad van State als hoogste bestuursrechter bevestigt dat bij strijdigheid van nationale wetgeving met internationale mensenrechten, zoals vastgelegd in wetten en verdragen, mensenrechten nationale wetgeving overrulen en u daaraan gehouden bent (Jurisprudentie Raad van State inzake de rechtstreekse werking van het EVRM, en andere internationale mensenrechtenverdragen, voor het lokaal bestuur, Uitspraak 201210953/1/A3, conclusie punt 7).

Graag vernemen wij van u een inhoudelijke reactie.

Namens Buro Jansen & Janssen, Rick van Amersfoort

Postbus 10591
1001EN Amsterdam
020-6123202
06-34339533
info@burojansen.nl
www.burojansen.nl

Bijgevoegd

- de inhoudsopgave van het Referendum WIV 2017 magazine van Buro Jansen & Janssen dat als het goed is naar u per post is opgestuurd

Referendum WIV 2017 magazine, Buro Jansen & Janssen

Buro Jansen & Janssen heeft een 32 pagina tellend magazine gemaakt in het kader van het referendum over de Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (WIV 2017). Het magazine verschijnt in een papieren oplage van 100.000.

[Volledige Referendum WIV 2017 magazine \(pdf\)](#)

0. **[Inhoudsopgave Referendum WIV 2017 magazine](#)**
1. **[Referendum WIV 2017 voorwoord](#)**
2. **[De WIV in historisch perspectief](#)**
3. **[WIV: Uitbreiding of paal en perk](#)**
4. **[Hacken door de inlichtingendiensten. Veilig?](#)**
5. **[Gevaar voor de rechtsorde?](#)**
6. **[Regering stelt verkeerde prioriteiten](#)**
7. **[Waar is bulkinterceptie goed voor?](#)**
8. **[Resultaat inzet inlichtingendiensten onbekend](#)**
9. **[CTIVD: Toezicht zonder gevolgen?](#)**

10. [CIVD: Onnodig stiekem?](#)
11. [TIB: Onafhankelijkheid in het geding?](#)
12. [BVD: Lessen uit het verleden](#)
13. [Nederland koploper bulkinterceptie?](#)
14. [Schade burger door WIV 2017 is irrelevant](#)
15. [Social media surveillance](#)
16. [Wetsvoorstel WIV 2017 documenten](#)

[Website Referendum WIV 2017](#)

Papieren magazines zijn te vinden bij bibliotheken, horeca gelegenheden, onderwijs instellingen, uitgaans- en debat centra en andere publieke locatie en zijn te verkrijgen via Buro Jansen & Janssen (020-6123202, 06-34339533, info@burojansen.nl).

Drie artikelen uit Observant #71, februari 2018 over inlichtingendiensten

- [When the Dutch secret service came knocking on my door](#)
- [Interesse AIVD voor Marokkaanse solidariteitsnetwerken](#)
- [Bulk gegevens verzamelen is van alle tijden. Hield de BVD in de jaren tachtig mensen die op de Centrum Partij stemden in de gaten?](#)

Korte introductie

Buro Jansen & Janssen doet al ruim dertig jaar onderzoek naar inlichtingendiensten en heeft het nodige over het onderwerp gepubliceerd. Dit magazine bevat dan ook geen gedetailleerde analyse van alle wetsartikelen die opgenomen zijn in de WIV 2017. Een dergelijke exercitie kan nuttig zijn, maar levert slechts een beperkte bijdrage aan beantwoording van de vraag hoe de wet na invoering uiteindelijk zal uitpakken. We hebben gekozen voor een bredere benadering.

We proberen inzicht te geven in het functioneren van de Nederlandse inlichtingendiensten in zowel het heden als verleden. Hierbij komt een uiteenlopend aantal thema's aan bod, zoals de effectiviteit en toegevoegde waarde van de inlichtingendiensten, het toezicht en de controle erop, misstanden uit het verleden en lessen voor de toekomst, de risico's van in de wet opgenomen bevoegdheden (zoals hacken via derden en bulkinterceptie) en een vergelijking van de WIV 2017 met bestaande wetgeving in het buitenland.

Inleidingen van de artikelen

[1. Referendum WIV 2017 voorwoord](#)

Op 21 maart 2018 kunt u in het kader van een raadgevend referendum uw mening geven over de nieuwe Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (WIV 2017). Deze wordt ook wel aangeduid als Sleepwet, hetgeen verwijst naar de uitbreiding van mogelijkheden om communicatieverkeer af te luisteren (door middel van bulkinterceptie) door de inlichtingendiensten (AIVD en MIVD). Dit is echter slechts één aspect van de WIV 2017.

[2. De WIV in historisch perspectief](#)

Met invoering van de WIV 2017 worden de bevoegdheden van de inlichtingendiensten verder uitgebreid terwijl controlemogelijkheden en het toezicht op de werkwijze beperkt blijven.

[3. WIV: Uitbreiding of paal en perk](#)

De vraag is of de Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten moet blijven groeien naar de behoeften van de inlichtingendiensten, of juist een kader moet stellen.

4. Hacken door de inlichtingendiensten. Veilig?

De WIV 2017 beoogt de veiligheid te vergroten, maar het hacken door de inlichtingendiensten leidt tot nieuwe veiligheidsrisico's voor de burger.

5. Gevaar voor de rechtsorde?

De AIVD heeft een zeer ruime opvatting over personen en organisaties die een bedreiging zouden vormen voor de nationale veiligheid en democratische rechtsorde.

6. Regering stelt verkeerde prioriteiten

'Om het werk goed en effectief te kunnen blijven doen, moeten de diensten dan ook daar 'zijn' waar de informatie is.' Dit stelt de AIVD op haar website. De WIV 2017 richt zich derhalve vooral op de mogelijkheden van inlichtingendiensten om meer informatie te vergaren. De vraag echter is of dáár nu wel het probleem ligt. 'Zijn' de diensten dan niet daar waar de informatie zich bevindt?

7. Waar is bulkinterceptie goed voor?

Volgens de overheid is bulkinterceptie noodzakelijk om aanslagen te voorkomen. Maar het middel kan het zicht van de inlichtingendiensten dusdanig vertroebelen waardoor potentiële aanslagplegers door de mazen van het sleepnet glippen.

8. Resultaat inzet inlichtingendiensten onbekend

Het gebrek aan transparantie van de AIVD en MIVD maakt een analyse van de effectiviteit en toegevoegde waarde van hun bijdragen aan de nationale veiligheid onmogelijk.

9. CTIVD: Toezicht zonder gevolgen?

Toezicht en controle op de AIVD en MIVD is in de loop der jaren mondjesmaat toegenomen. Tot 2002 waren de verantwoordelijke ministers, soms aangevuld met andere ministers of de Rechtbank Den Haag, hiervoor verantwoordelijk. Daarna veranderde dit met de invoering van de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD).

10. CIVD: Onnodig stiekem?

De Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CIVD), in de volksmond ook wel de commissie Stiekem genoemd, bestaat sinds 1952. In de commissie hebben de fractievoorzitters van de grootste partijen zitting. Op dit moment bestaat de CIVD uit vijf fractievoorzitters, drie van de coalitiepartijen (VVD, CDA, D66) en twee van oppositiepartijen (PVV en GL). De commissie vergadert onder strikte geheimhouding, maar brengt summier verslag uit aan de Kamer.

11. TIB: Onafhankelijkheid in het geding?

In de WIV 2017 heeft de wetgever een nieuwe commissie in het leven geroepen: de Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (TIB). De TIB toetst of de besluiten van de minister over de inzet van bevoegdheden rechtmatig zijn, bijvoorbeeld een besluit om over te gaan tot bulkinterceptie of hacken. Anders dan de reeds bestaande Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) toetst de TIB de inzet van bevoegdheden vooraf.

12. BVD: Lessen uit het verleden

Kunnen we er op vertrouwen dat een geheime dienst die geen afstand heeft gedaan van een dubieus verleden in de huidige praktijk wél de nodige zorgvuldigheid zal betrachten?

13. Nederland koploper bulkinterceptie?

In de WIV 2017 worden vergaande bevoegdheden aan de Nederlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten toegekend. In vergelijking met Britse en Duitse wetgeving levert dat een aantal overeenkomsten en verschillen op.

14. [Schade burger door WIV 2017 is irrelevant](#)

De nieuwe Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (WIV 2017) zou volgens velen nodig zijn in de strijd tegen terrorisme. Vaak wordt er daarbij op gewezen dat bij bulkinterceptie van metadata de privacy van burgers niet wezenlijk wordt aangetast. Juist grootschalige gegevensverzamelingsprocessen zijn er immers niet op gericht om zaken te weten te komen over concrete individuen.

15. [Social media surveillance](#)

De in opdracht van politiediensten uitgevoerde social media surveillance staat op gespannen voet met de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van vergadering en betoging.

16. [Wetsvoorstel WIV 2017 documenten](#)

De WIV 2017 volgt de WIV 2002 op, die een wijziging is van de eerste Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten uit 1987. Voordien was het werk van de inlichtingendiensten geregeld via een Koninklijk Besluit.

Artikelen uit Observant #71

- [When the Dutch secret service came knocking on my door](#) is the account of how the Dutch secret service (AIVD) approached Jurre van Bergen in 2013, and how he understands the events that took place. He was a student until summer 2013, and after OHM2013 was hired

at an internet service provider. He also did some technical consulting and digital security trainings for Publeaks during that time. This is all prior to my involvement in Tails.

- [Interesse AIVD voor Marokkaanse solidariteitsnetwerken](#) vertelt het verhaal van 'Daan' die vanwege zijn betrokkenheid bij netwerken die in Nederland protestacties organiseren uit steun voor onderdrukte Marokkanen in het land van herkomst. 'Daan' werd diverse keren door de AIVD benaderd. Op een manier die door hem als intimiderend werd ervaren.

- [Bulk gegevens verzamelen is van alle tijden](#), hield de BVD in de jaren tachtig mensen die op de Centrum Partij stemden in de gaten?, beschrijft informatie uit BVD-documenten waaruit blijkt dat de geheime dienst in de vorige eeuw zeer uitvoerig de extreem-rechtse partij CP in de gaten hield. Hier was sprake van analoge bulkinterceptie waarbij ook niet aan de partij gelieerde personen het doelwit waren.